

Phân tích đoạn trích Những đứa trẻ trong hồi kí Thời thơ ấu của Mác-xim Gor-ki

Đề bài: Phân tích bài văn Những đứa trẻ (trích hồi kí Thời thơ ấu của Mác-xim Gor-ki)

Mác-xim Go-rơ-ki (1868 – 1936) là nhà văn hiện thực xuất sắc của nước Nga cuối thế kỉ XIX đầu thế kỉ XX. Tên thật của ông là A-léc-xây Pê-scốp, gọi thân mật là A-li-ô-sa. Ông sinh trưởng ở thành phố Ni-gi-ơ- ni Nô-vơ-gô-rôt (sau có thời đổi tên là thành phố Go-rơ-ki), trong một gia đình lao động nghèo, bố làm nghề thợ mộc. Chú bé A-li-ô-sa trải qua tuổi ấu thơ nhiều cay đắng, tủi nhục, phải tự lực kiếm sống bằng nhiều nghề khác nhau khi mới mười một tuổi.

Nhà văn sáng tác rất nhiều, gồm các thể loại truyện ngắn, tiểu thuyết, kịch... Các tác phẩm chính: tiểu thuyết Người mẹ (1906-1907), bộ ba tiểu thuyết tự thuật Thời thơ ấu (1913-1914), Kiếm sống (1915-1916) Những trường đại học của tôi (1923)...

Thời thơ ấu là cuốn đầu tiên trong bộ ba tiểu thuyết tự thuật. Truyện được kể ở ngôi thứ nhất (tôi). Tác giả tự kể chuyện đời mình. Mở đầu tác phẩm là chuyện bố mất, khi A-li-ô-sa mới ba tuổi. Chú bé về ở với ông bà ngoại vì mẹ đi lấy chồng khác. A-li-ô-sa sống những năm tháng tuổi thơ héo hắt, sớm phải chứng kiến trong gia đình những cảnh đời nhức nhối. Ông ngoại Va-xi-li Ca-si-rin là người khó tính, tàn nhẫn, hay đe dọa và đối xử với cháu bằng roi vọt. Hai người cậu thì luôn chửi bới và đánh nhau vì tranh chấp gia tài. Lão đại tá góa vợ Ớp-xi-an-ni-cốp hàng xóm thì hách dịch, coi khinh những người thuộc tầng lớp dưới... Nhưng A-li-ô-sa cũng gặp những người tốt bụng. Chú được sống trong sự che chở và tình thương yêu của bà ngoại A-cu-li-na I-va-nốp-na. Bà thường kể chuyện cổ tích cho cháu nghe, khơi dậy trong tâm hồn trẻ thơ những tình cảm tốt đẹp. Bác thợ Xư-ga-nôc có lần đỡ đòn cho A-li-ô-sa nên cả cánh tay bị bầm tím. Những đứa trẻ vừa tội nghiệp vừa đáng yêu con của đại tá Ớp-xi-an-ni-cốp rất mến A-li-ô-sa... Tác phẩm kết thúc bằng sự kiện mẹ cậu bé qua đời, lúc cậu mới lên mười.

Bài văn này trích ở chương IX của tác phẩm Thời thơ ấu. Nhà văn thuật lại tình bạn thân thiết nảy sinh giữa cậu bé A-li-ô-sa với mấy đứa trẻ hàng xóm mồ côi mẹ, sống thiếu tình thương, bất chấp những cản trở trong quan hệ giai cấp và tầng lớp xã hội lúc bấy giờ.

Ông bà ngoại của A-li-ô-sa là hàng xóm với đại tá Ớp-xi-an-ni-cốp. Hai nhà thuộc hai thành phần xã hội khác nhau. Một bên là dân thường, một bên là quan chức giàu sang. Vì thế, viên đại tá không cho mấy đứa con của mình chơi với A-li-ô-sa. Do A-li-ô-sa góp sức cứu đứa con nhỏ của ông ta bị rơi xuống giếng nên ba đứa trẻ yêu thích A-li-ô-sa và rủ cậu sang vườn chơi.

A-li-ô-sa đã mất bố, mẹ lại đi lấy chồng khác. Cậu thường bị ông ngoại đánh đòn. Chỉ có bà ngoại là người hiền hậu, hết lòng yêu thương, che chở cho cậu. Qua trò chuyện, A-li-ô-sa biết mấy đứa bạn mới quen kia tuy sống trong cảnh giàu sang nhưng cũng

chẳng sung sướng gì. Mẹ chết, chúng phải sống với di ghè và cũng thường xuyên bị cấm đoán, bị đánh đòn...

Do hoàn cảnh giống nhau là đều thiếu tình thương nên A-li-ô-sa nhanh chóng kết thân với mấy đứa trẻ kia. Tình bạn trong sáng để lại ấn tượng sâu sắc trong lòng A-li-ô-sa, khiến mấy chục năm sau, khi đã trở thành nhà văn M.Gor-ki, ông vẫn còn nhớ như in và kể lại hết sức xúc động.

Trước khi làm quen, mỗi lần nhìn sang hàng xóm, A-li-ô-sa chỉ thấy: Ba đứa cùng mặc áo cánh và quần dài màu xám, cùng đội mũ như nhau.

Chúng có khuôn mặt tròn, mắt xám và giống nhau đến nỗi tôi chỉ có thể phân biệt được chúng theo tâm vóc.

Tuy bị ngăn cấm vì không cùng đẳng cấp nhưng bọn trẻ vẫn lén gặp nhau để chuyện trò tâm sự. Chúng giống nhau ở chỗ đứa nào cũng bị đối xử hà khắc và không có niềm Vui tuổi thơ.

Khi mấy đứa trẻ kể cho A-li-ô-sa biết mẹ chúng đã chết, chúng phải sống với di ghè, cậu bé thấy cả ba đứa có vẻ nghĩ ngợi, gương mặt sầm lại... Chúng ngồi sát vào nhau, giống như những chú gà con. Sự so sánh chính xác khiến ta liên tưởng đến cảnh lũ gà con sợ hãi co cụm vào nhau khi nhìn thấy bóng điều hâu.

Mấy đứa trẻ hàng xóm vừa nhắc đến chuyện di ghè mà chúng gọi là mẹ khác, A-li-ô-sa liên tưởng ngay đến nhân vật mẹ di ghè độc ác trong các chuyện cổ tích. Cậu chỉ biết an

úi các bạn: Mẹ thật của các cậu thế nào cũng sẽ về, rồi các cậu xem! Thằng lớn có vẻ nghi ngờ: Chết rồi cơ mà, về làm sao được... A-li-ô-sa như chìm trong thế giới cổ tích. Cậu nói với các bạn như nói với chính mình: Không được ư? Trời ơi, biết bao nhiêu lần những người chết, thậm chí đã bị xả ra từng mảnh, mà chỉ cần vẩy cho ít nước phép là sống lại; có biết bao nhiêu người chết mà không phải là chết thật, vì phép của bọn phù thủy.

Khi đại tá Ôp-xi-an-ni-cốp bất chợt xuất hiện và vặn hỏi mấy đứa con rằng: Đứa nào gọi nó sang? A-li-ô-sa thấy cả mấy đứa trẻ lặng lẽ bước ra khỏi chiếc xe và đi vào nhà. Cảnh ấy khiến cậu bé nghĩ đến những con ngỗng ngoan ngoãn hình ảnh so sánh vừa miêu tả chính xác dáng dấp bên ngoài tội nghiệp của ba đứa trẻ và phần nào thể hiện thế giới nội tâm của chúng. Chúng bị cha áp chế, sợ hãi lẳng lặng theo nhau vào nhà, chẳng dám hé răng. A-li-ô-sa thông cảm với cuộc sống hoàn toàn thiếu tình thương của các bạn nhỏ.

Chú bé cảm thấy mình may mắn hơn chúng vì còn có người bà nhân hậu. Bà thường kể chuyện cổ tích cho chú nghe và chú kể lại cho các bạn, chỗ nào quên thì chạy về hỏi bà. Khi đứa con lớn của viên đại tá trầm ngâm bảo: Có lẽ tất cả các bà đều rất tốt, bà tớ ngày trước cũng rất tốt... thì A-li-ô-sa nhận xét: Nó thường nói một cách buồn bã: ngày trước, trước kia, đã có thời... dường như nó đã sống trên trái đất này một trăm năm, chứ không phải mười một năm.

Không chỉ lời nói mà còn hình dáng, ánh mắt của mấy người bạn nhỏ đọng lại trong trái tim, khiến cho nhà văn sau bao nhiêu năm cũng chẳng thể nào quên:

Tôi còn nhớ nó có đôi bàn tay nhỏ nhắn, những ngón tay thon thon và người mảnh dẻ, yếu ớt, cặp mắt rất sáng, nhưng dịu dàng như ánh sáng của những ngọn đèn trong nhà thờ. Hai em nó cũng rất dễ thương, tôi tin yêu lắm, tôi luôn muốn làm cho chúng vui thích, nhưng tôi ưa thằng lớn hơn cả...

Qua đoạn trích, chúng ta thấy A-li-ô-sa tuy còn nhỏ nhưng đã biết thương người, biết an ủi, san sẻ nỗi bất hạnh của các bạn gần như cùng cảnh ngộ. Rõ ràng, sự phân biệt giai cấp, giàu nghèo trong xã hội không thể nào ngăn cản được tình bạn trong sáng của tuổi thơ. Tình bạn ấy là của cái tinh thần vô giá trong cuộc sống tinh thần của mỗi con người.